

# Asenne ratkaisee - mahdollistetaan harrastus kaikille

Saavutettavuus,  
osallisuus ja  
yhdenvertainen  
osallistuminen

Saavutettava  
piipoharrastus

ASENNE ON YHDISTELMÄ TUNNE- JA  
JÄRKIPERÄISIÄ TEKIJÖITÄ, JOTKA  
JOHTAVAT TOIMINTAAN.

<https://mielenihmeet.fi/mita-asenteella-oikeastaan-tarkoitetaan/>

Kohti saavutettavaa  
harrastamista

ENSIN PITÄÄ  
AJATELLA,  
YMMÄRTÄÄ JA  
TAHTOA...

---





## ARVOPOHJANA YHDENVERTAISUUS

### **Kaikki ihmiset ovat samanarvoisia**

riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.

Henkilöön liittyvät tekijät eivät saa vaikuttaa ihmisten mahdollisuuksiin päästä koulutukseen, saada työtä ja käyttää erilaisia palveluja.

## LÄHTÖKOHTANA MONINAISUUS

ITSESTÄÄN SELVÄÄ, EIKÖ?

# MISTÄ ERJARVOISTUMINEN KUMPUAA?

- Taloudellinen asema (esim. lapsiperhe ja lapsiköyhyys)
- Toimintakyvyn erilaisuus
- Kulttuurisen pääoma erilaisuus
- Sosiaalinen kyvykkyys/ kyvyttömyys, mm. temperamentti, eritymisyys (esim. toimijana ja oppimisessa)
- Yksinäisyys, osattomuuden, kuulumattomuuden ja yhteisöttömyyden kokemukset
- Asuinpaikka suhteessa tarjolla oleviin yhteisöihin ja palveluihin
- Useat riskit ovat ylisukupolvisia
- Mitä useampaan eriarvoistumista edistävään ryhmään henkilö kuuluu, sitä suurempi riski eriarvoiseen elämään on (intersektionaalisuus)

MITEN ERJARVOISUUS NÄKYÄ MEILLÄ?

# Inkluusio yhdenvertaisten palveluiden tuottamisen kivijalkana

- Suunnittelua ja palveluiden tuottamista ohjaava tavoite
- Ei voi ohittaa missään prosessin vaiheessa
- Palvelut tuotetaan niin, että ne sopivat kaikille sellaisenaan tai pienillä yksilö- tai ryhmäkohtaisilla sovelluksilla.
- Kaikki voivat osallistua samaan toimintaan ja olla yhdenvertaisia yhteisönsä jäseniä.

SITOUDEMMEKO TÄHÄN?



## Inklusiivisessa ajattelussa

- keskitytään ensisijaisesti kyvykkyyksiin ja voimavaroihin
- nähdään erilaisuuden ja toimintakyvyn poikkeamat ominaisuuksina, ei heikkouksina tai syinä jättää ulkopuolelle
- **inklusion toteuttaminen** vaatii ymmärrystä moninaisuudesta sekä erilaisten ihmisten tarpeista ja mahdollisuuksista
- osaamista tunnistaa eriarvoisia rakenteita ja rohkeutta ottaa käyttöön yhdenvertaisia toimintatapoja
- koko organisaation tai yhteisön ja sen jokaisen jäsenen sitouduttava toteutukseen



...SITTEN PITÄÄ  
KARTOITTA  
MÄÄRITELLÄ JA  
SUUNNITELLA...

---





# SELVITÄ, LINJAA JA TEE VALINTOJA

---

## TILAT JA FYYSINEN ESTEETTÖMYYS Olemme kartoittaneet tilojemme esteettömyyden.

Sisäänkäynti + tilat ovat esteettömät, tiloissa on /ei ole induktio silmukka.  
Toimintaamme voivat osallistua...  
Meillä on käytössä hienomotriikkaa ja fyysistä osallistumista tukevia apuvälineitä.

---

## INKLUSIIVISET RYHMÄT JA/TAI RÄÄTÄLÖIDYT RYHMÄT

Meillä jokaiseen harrastusryhmään voi osallistua kaikki, myös erityistä tukea tarvitsevat. Meillä on valmius palkata ryhmään yleis- tai henkilökohtainen avustaja ja/tai toinen ohjaaja pitää ryhmäkoko sopivan pienenä. Meillä on valmiuksia toimia kaiken laisten lasten ja nuorten kanssa.  
Tämä ryhmä on suunnattu vaativan erityisen tuen luokkien oppilaille ja siihen voi osallistua...

---

## SISÄLTÖ JA OHJAUS

Olemme **alamme ammattilaisia** ja osaamme suunnitella toimintamme lasten ja nuorten kiinnostuksen kohteet ja toiveet huomioiden.  
Toimimme **joustavasti ja osallistamme ryhmää toiminnan suunnitteluun** jatkuvasti heti toiminnan alusta. **Mielipiteiden kysymiselle ja palautteen keruulle** on otettu käyttöön osallistujille sopivia **menetelmiä ja kanavia**. Palautteet käydään läpi ja niiden pohjalta tarvittaessa muokataan toimintasisältöjä. **Toiminnan aikana varmistamme, että osallistujat ymmärtävät mitä ryhmässä tapahtuu ja mitä heiltä odotetaan.** Voimme kerrata ohjeita ja käydä niitä läpi puheen lisäksi toiminnallisesti ja/tai kuvallisesti.

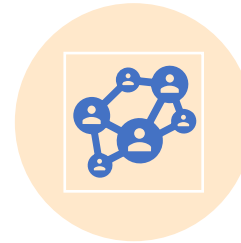
## VIESTINTÄ

**Osaamme viestiä sisällöistä ymmärrettävästi** ja kohderyhmä huomioiden (ikätasoisesti). Kuvaamme toimintasisältöjä niin, että se vastaa todellisuutta. Viestimme myös saavutettavuuden tasosta ja kenelle ryhmä on mahdollinen (ja kenelle ei). **Keskustelme aktiivisesti lasten ja perheiden kanssa** onnistumisista ja haasteista. **Ratkomme haasteita ja iloitsemme onnistumisista yhdessä.** Meillä on käytössä kommunikaatiota tukevia apuvälineitä

# MÄÄRITTELE MITÄ YHDENVERTAISUUS TARKOITTA MEIDÄN KUNNAN TAI PALVELUNTUOTTAJAN HARRASTUSTOIMINNASSA?



**OSALLISUUS** – Meillä osallisuus tarkoittaa, että...



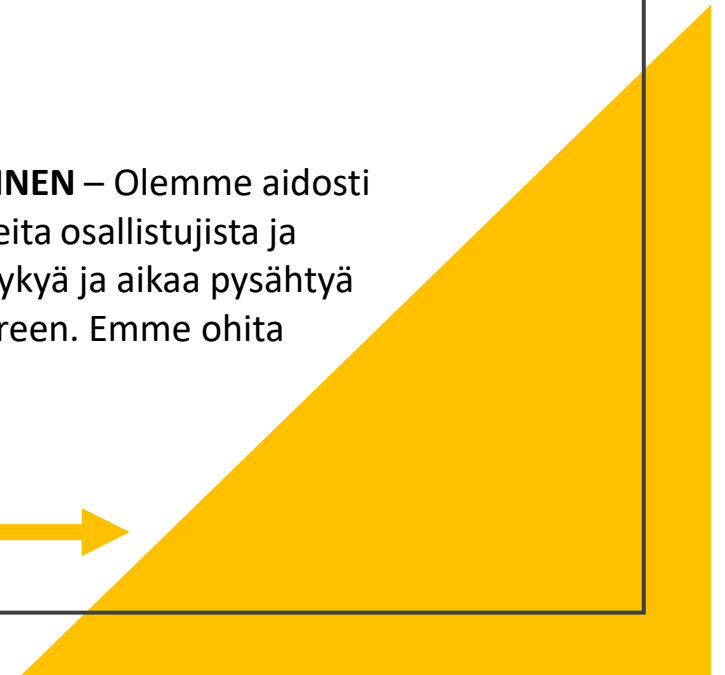
**TOIMIJUUS** – Meidän toiminnassa varmistetaan, että jokainen voi ilmasta itseään omalla tavallaan ja kaikki tekeminen on arvokasta. Ymmärrämme lapsista ja aikuisista muodostuvan yhteisön hierarkiat ja...



**ARVOSTUS** – Meidän toiminnassa jokainen on arvokas ja kaikkien ääni kiinnostava ja kuulemisen arvoinen. Uskomme toimintamme merkityksellisyyteen ja siksi ...



**KOHTAAMINEN** – Olemme aidosti kiinnostuneita osallistujista ja meillä on kykyä ja aikaa pysähtyä ihmisen ääreen. Emme ohita ketään.



...JA LOPULTA  
USKOA JA  
LAITTA  
SUUNNITELMAT  
KÄYTÄNTÖÖN

---



# RIITTÄVÄT RESURSSIT

- taidekasvattajat, opet ja ohjaajat – erityisen tuen ja inklusioryhmissä aina kaksi ohjaaja
- riittävä osaaminen ja sen vahvistaminen
- avustajat
- aika
- tilat ja materiaalit
- materiaalit



# Johdonmukaisuus

## Jatkuvuus

### Johtaminen

- osaajien palkkaaminen
- työntekijöiden perehdyttäminen
- sitoutuminen ja kurinalaisuus
- suunnitelmallisuus
- selkeä viestintä ja sanoittaminen
- aktiivinen keskustelu ja seuranta
- onnistumisten, haasteiden ja puutteiden näkyväksi tekeminen
- merkitysten jakaminen ja ymmärtäminen



# Vinkkejä arkeen

- Kerro selkeästi ja totuudenmukaisesti mitä harrastuksessa tehdään ja kuka aikuinen sitä ohjaa – helpotta erityisesti jännittäjien kynnystä osallistua
- Unohda kiire
- Kuuntele, sanoita, selitä ja avaa tekemistä mitättömissäkin asioissa
- Joustava mieli- yllättävät tilanteet on osa ohjausta, tartu hetkeen ja unohda oma agenda
- Pienistä onnistumisista iso ilo
- Kokeilu ja yhdessä etsiminen tärkeää (esim. käsinukke kommunikoinnin välineenä)
- Kuuntele kumppaneita, lapsia ja vanhempia myös perusasioissa kuten aikatauluissa, tiloissa ja sisällöissä
- **Viesti suoraan lapsille, esim. julisteita ja flyreita kouluille** - lapsen oma innostus on tärkeää osallistumisen kannalta, saa esim. aikuiset ilmoittamaan lapsen harrastustoimintaan
- **On hyvä olla myös sellaista harrastustoimintaa, jota voi toistaa kotona** - tämä lisää harrastuksen vaikuttavuutta ja mahdollisuuksia ottaa tekemistä haltuun.
- Omistajuus toiminnasta on lapsilla ja nuorilla

# SAAVUTETTAVA TAIDEHARRASTUS - SATA2 –HANKKEEN TYÖKALUJA

Tampereen kaupunki  
Kulttuurikeskus PiiPoo  
Opetus- ja kulttuuriministeriö  
Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto  
Taiteen perusopetusliitto  
Kulttuuria kaikille -palvelu  
Vammaisten lasten ja nuorten tukisäätiö VAMLAS



# SAAVUTETTAVAA TAIDEHARRASTUSMERKKI viestinnän tueksi

- Haluamme toimintaamme lapsia jotka tarvitsevat tukea, ja viestimme siitä avoimesti ja aktiivisesti tämän merkin avulla.
- Hankimme osaamista erityistä tukea tarvitsevien lasten kanssa toimimisesta ja/tai olemme valmiita kokeilemaan inklusiota.
- Emme kuvittele tietävämmekä kaikkea, siksi tarvitsemme yhteistyötä lapsen huoltajan kanssa.
- Meille voi avoimesti ja luottamuksellisesti kertoa lapsen tuen tarpeesta. Pohdimme lapsen ja lapsen huoltajien kanssa yhdessä, miten voisimme parhaiten tukea lapsen taideharrastusta.
- Tavoittemme on, että jokainen lapsi kokee onnistuvansa toiminnassamme.
- Olemme ehdottomasti kiusaamista vastaan, ja olemme laatineet kiusaamisen vastaiset ohjeet yhdessä lasten ja henkilöstön kanssa.
- Toimintamme esteettömyydestä viestitään selkeästi.
- Tavoitteenamme on toimia täysin esteettömissä tiloissa.
- Avustaja, vanhempi tai läheinen aikuinen voi olla lapsen tukena mukana harrastuksessa. Lapsen avustaja pääsee aina maksutta mukaan.
- Avustajalle tarjoamme videomuotoisen taideavustajakoulutuksen, ja näin tuemme avustajaa tehtävässään.
- Toimintaamme pääsee mukaan myös ilman pääsykokeita.
- Mukautamme taideopetusta lapsen tarpeen mukaan.

<https://lastenkulttuuri.fi/lastenkulttuuri/saavutettava-taideharrastus/merkki/>



...VAI SAAVUTETTAVA  
HARRASTUSMERKKI?

**Saavutettavuusopas**  
antaa työkaluja ja  
vinkkejä  
saavutettavuuden ja  
esteettömyyden  
toteuttamiseksi

[https://lastenkulttuuri.fi/wp-content/uploads/2020/03/sata2\\_opas\\_web1.pdf](https://lastenkulttuuri.fi/wp-content/uploads/2020/03/sata2_opas_web1.pdf)



# **SAAVUTETTAVUUS- OPAS**

lastenkulttuurikeskuksille  
ja taiteen  
perusopetuksen  
oppilaitoksille



# Vekkokoulutus avustajille ja ohjaajille

- Mitä tarkoittaa inklusio ja osallisuus?
- Millainen taide on toimintaympäristönä?
- Millainen on hyvä ohjaaja tai taideavustaja?
- Mitä erityistä tukea tarvitsevan lapsen vanhempi toivoo avustajalta?
- Miten taide on muuttanut erityistä tukea tarvitsevien nuorten elämää ja mitä taiteen tekeminen on tuonut heidän elämäänsä?

<https://lastenkulttuuri.fi/sata2/taideavustajakoulutus/>





# Verkkomateriaaleja saavutettavuudesta

<https://lastenkulttuuri.fi/lastenkulttuuri/saavutettava-taideharrastus/saavutettavuus/>





KIITOS!

Pilvi Kuitu, [pilvi.kuitu@kulttuuripiipoo.fi](mailto:pilvi.kuitu@kulttuuripiipoo.fi)

[www.kulttuuripiipoo.fi](http://www.kulttuuripiipoo.fi)

[www.lastenkulttuuri.fi](http://www.lastenkulttuuri.fi)